

Euroopa Liidu
Nõukogu

Luxembourg, 20. juuni 2022
(OR. en)

10066/22

DEVGEN 119
ACP 74
RELEX 769
ALIM 5
COEST 457
COHAFA 60

MENETLUSE TULEMUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Kuupäev:	20. juuni 2022
Saaja:	Delegatsioonid
Eelmise dok nr:	10031/22 + ADD 1
Teema:	Euroopa tiimi reageerimine ülemaailmsele toiduga kindlustamatusele – Nõukogu järeldused (20. juuni 2022)

Delegatsioonidele edastatakse lisas nõukogu 20. juunil 2022 toimunud 3884. istungil heaks kiidetud nõukogu järeldused, milles käsitletakse Euroopa tiimi reageerimist ülemaailmsele toiduga kindlustamatusele.

**Nõukogu järeldused, milles käsitletakse Euroopa tiimi reageerimist ülemaailmsele toiduga
kindlustamatusele**

1. Nõukogu on endiselt sügavalt mures selle pärast, et haavatavad elanikkonnarühmad kogu maailmas seisavad silmitsi enneolematult suure toiduga kindlustamatusega. Kuigi otsene nälg, alatoitus ja näljahäda oht, mis on peamiselt tingitud vaesusest, konfliktidest, poliitilisest ebastabiilsusest, sotsiaalmajanduslikest tingimustest, looduslikest ohtudest ja kliimamuutustest, olid juba tõusuteel, tuletab nõukogu meelde, et Venemaa põhjendamatu, provotseerimata ja ebaseaduslik agressioonisõda Ukraina vastu koos tahtliku pommitamise ja põllumajanduslike varade rüüstamisega, ladustamis- ja toidutöötlemisrajatiste hävitamisega ning Musta mere sadamate blokaadiga on oluliselt süvendanud toiduga kindlustatuse kriisi.
2. Toidusüsteemid on juba aastaid olnud surve all ning COVID-19 pandeemia tõi esile nii tarneahelate kui ka põllumajandusliku toidutööstuse süsteemide ebakindluse ning nõrgendas arengumaade, eelkõige vähim arenenud riikide makromajanduslikku stabiilsust. Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu on toonud kaasa toidu, loomasööda ja väetiste kättesaadavuse märkimisväärse vähenemise, toidu, energia ja väetiste märkimisväärse hinnatõusu ning süvendanud ülemaailmset toiduga kindlustamatust. Sellel on dramaatilised tagajärjed mitte ainult Ukraina rahvale, vaid ka paljudele haavatavatele elanikkonnarühmadele kogu maailmas. Lisaks suurendab see sotsiaalsete rahutuste, konfliktide ja ebastabiilsuse ohtu ning sellel on koos muude probleemidega võimalikud tagajärjed ebaseaduslikule rände ja sundrände. Samuti on see mõjutanud suutlikkust toimetada kohale humanitaarabi.

3. Nõukogu on solidaarne kõige enam mõjutatud partnerriikidega. Nende probleemidega silmitsi seistes jääb EL reageerivaks, vastutustundlikuks ja usaldusväärseks ülemaailmseks osalejaks. Nõukogu tunnistab, et kõige rängemalt on see tabanud vähim arenenud ja ebakindlaid riike, suurel määral Ukrainast ja Venemaalt pärit toidutarnetest ja impordist sõltuvaid riike, samuti riike, mida kliimamuutused kõige rohkem mõjutavad. Nõukogu rõhutab kiireloomulist vajadust reageerida ülemaailmsel tasandil kiiresti ja terviklikult, et kaitsta kõige haavatavamate inimeste elu, inimõigusi ja elatusvahendeid, tugevdades kohalikku tootmist ja vähendades impordisõltuvust, toetades samal ajal üleminekut kestlikele toidusüsteemidele ja vastupanuvõime suurendamist. Nõukogu juhib tähelepanu soolise võrdõiguslikkuse mõõtmele toiduga kindlustatuses ning kutsub komisjoni tungivalt üles käsitlema oma poliitikas, partnerlustes ja algatustes soolist diskrimineerimist. Nõukogu kordab oma pühendumust tõhusale mitmepoolsele koostööle ja lahendustele ning rõhutab, et viivitamatult on vaja kiirendada kestliku arengu tegevuskava 2030 ja selle kestliku arengu eesmärkide, eelkõige kestliku arengu eesmärgi nr 2 (kaotada nälg) rakendamist, tuletades samal ajal meelde ELi prioriteete ÜRO toidusüsteemide 2021. aasta tippkohtumiseks ja ELi kohustusi, mis võeti 2021. aasta detsembris Tokyos toimunud tippkohtumisel (Nutrition for Growth, N4G).
4. Venemaa toiduainete maailmaturgudele eksportimise suhtes sanktsioone kehtestatud ei ole. ELi sanktsioonid on suunatud eelkõige Venemaa valitsuse, Venemaa majanduse ja finantssüsteemi, sõjaväe ja eliidi vastu, sealhulgas Ukraina destabiliseerimise eest vastutavate või seda toetavate ettevõtjate vastu, et pärssida Venemaa Ukraina-vastast sõda. Nõukogu rõhutab vajadust teha ELi kui vastutustundliku ja usaldusväärse ülemaailmse osaleja tegevus nähtavaks ning võidelda Venemaa poolse teabega manipuleerimise ja sekkumise vastu, kuna Venemaa süüdistab ekslikult sanktsioone ülemaailmse toiduga kindlustatuse olukorra halvenemises, sealhulgas kasutades toitu relvana, millel on ülemaailmne mõju. Venemaa poolne teabega manipuleerimine on osa koordineeritud ja riigi rahastatud kampaaniast. EL ja selle liikmesriigid koos teiste partneritega mitmepoolsetel foorumitel jätkavad sellealase teadlikkuse suurendamist, muu hulgas partnerriikides.

5. Nõukogu rõhutab, kui oluline on, et EL näitaks üles tugevat solidaarsust kiire ja tervikliku reageerimise kaudu, tuginedes tõhusale mitmepoolsusele. See tugineb komisjoni 23. märtsi 2022. aasta teatisele „Toiduga kindlustatuse tagamine ja toidusüsteemide toimekindlamaks muutmine“ ning kolmel sambal (kaubandus, solidaarsus ja tootmine) põhinevale toiduga kindlustatuse ja põllumajanduse vastupanuvõime missiooni (Food and Agricultural Resilience Mission (FARM)) algatusele, mida Euroopa Ülemkogu tervitas 30.–31. mail 2022. Selline reageerimine tuleks viia täielikult kooskõlla ÜRO ülemaailmse kriisidele reageerimise rühma (GCRG) ja muude asjaomaste rahvusvaheliste algatustega, eelkõige G7 loodud toiduga kindlustatuse ülemaailmse liiduga.
6. Nõukogu kutsub üles töötama välja kindla, tõhusa ja läbipaistva Euroopa tiimi reageerimise ülemaailmsele toiduga kindlustamatusele, mis hõlmab järgmist nelja tegevussuunda:
1. solidaarsus hädaabi ja taskukohasuse toetamise kaudu; 2. kestliku tootmise ja vastupanuvõime suurendamine ning toidusüsteemide ümberkujundamise edendamine;
 3. kaubanduse hõlbustamine, aidates Ukrainal eksportida põllumajandustooteid erinevate maismaateede ja ELi sadamate kaudu ning edendades avatud ülemaailmset toidu- ja väetisekaubandust ning 4. tõhus mitmepoolsus. Need neli tegevussuunda peaksid üksteist vastastikku toetama ning hõlmama lühi-, keskmise tähtajaga ja pikemaajalisi lahendusi.
7. **Solidaarsuse tegevussuuna raames** kutsub nõukogu komisjoni ja liikmesriike üles võtma olemasolevaid vahendeid kasutades kiiresti rohkem kohustusi humanitaarabi ning mõjutatud riikide ja piirkondade kõige haavatavamatele rühmadele suunatud lühiajalise sihtotstarbelise toetuse valdkonnas, eesmärgiga toetada muu hulgas eelkõige kohalikku tootmist ja toidu kättesaadavust, kasutades humanitaarabi, arengu ja rahu omavahelisel seotusel põhinevat lähenemisviisi. EL ja liikmesriigid tuginevad toidukriiside ennetamise üleilmse võrgustiku (GNAFC) analüüsivõimele ja kasutavad erinevaid rakendusviise, mis hõlmavad muu hulgas rahalise abi ja toetuse andmist olemasolevate haridus- ja sotsiaalkaitsesüsteemide kaudu, kui see on asjakohane ja võimalik, ning toetustegevuse ja ühisalgatuste tugevdamist riigi ja piirkonna tasandil. Reageerimine peaks põhinema nõrkuste ja vajaduste korrapäraselt ajakohastatavatel hinnangutel.

8. EL ja selle liikmesriigid toetavad toidu taskukohasust, käsitledes madala sissetulekuga ja haavatavate riikide eelarve- ja makromajanduslikku stabiilsust ning aidates kaasa rahvusvahelistele algatustele, mille eesmärk on abistada ülemaailmseid partnereid võlakergenduse ja makromajandusliku stabiilsuse valdkonnas, tuletades sellega seoses meelde hiljutist rahvusvaheliste finantseerimisasutuste tegevuskava toiduga kindlustamatusega tegelemiseks. See hõlmab G20 ja Pariisi Klubi võlakäsitluse ühise raamistiku rakendamise kiirendamist. Nõukogu innustab komisjoni ja liikmesriike uurima võimalusi täiendavate vabatahtlike osamaksete kasutamiseks, et suunata arenenud majandusega riikide eriarveldusühikud IMFi erimehhanismide kaudu ümber haavatavatesse riikidesse.
9. Lisaks ELi ja selle liikmesriikide käimasolevatele koostöö- ja toetusprogrammidele tervitab nõukogu hiljutist abi erakorralist mobiliseerimist peamiste mõjutatud piirkondade toetamiseks, eelkõige ELi 225 miljoni euro suurust toetust lõunanaabruse toetamiseks toiduainete ja vastupidavuse rahastamisvahendi kaudu, Euroopa tiimi lubadust toetada ühe miljardi euroga Saheli ja Tšaadi järve piirkondi ning Euroopa tiimi lubadust toetada üle 600 miljoni euroga Aafrika Sarve piirkonda.

10. **Tootmise, vastupanuvõime suurendamise ja toidusüsteemide ümberkujundamise tegevussuuna raames** rõhutab nõukogu, kui oluline on toetada keskpikas ja pikas perspektiivis kestlikke lahendusi, et käsitleda toiduga kindlustatust ja alatoitlust. Seetõttu tuleks tegeleda praeguse toiduga kindlustamatuse algpõhjustega, nagu eelkõige kliimamuutused, kõrbestumine ja viljaka maa degradeerumine, tugevdades samal ajal kestlikku kohalikku tootmisvõimsust partnerriikides. Sellega seoses soovitab nõukogu tungivalt komisjonil ja liikmesriikidel suurendada oma toetust kestlikele, kaasavatele ja vastupanuvõimelistele veekeskkonna- ja põllumajandusliku toidutööstuse süsteemidele. Selleks võib muu hulgas investeerida toidu väärtusahelatesse ning agroökoloogilistesse ja muudesse uuenduslikesse lähenemisviisidesse üldiselt, mitmekesistada kaubavooge ja tootmist, võtta meetmeid taskukohase tervisliku toidu kättesaadavuse tagamiseks, vähendada sõltuvust fossiilkütustest ja nende kasutamist, kasutada tõhusamalt ja kestlikumalt sünteetilisi sisendeid (väetised, pestitsiidid), suurendada kliimamuutustele ja elurikkuse vähenemisele vastupanu võimet, tugevdada piiriülest veealast koostööd, parandada maa majandamist, suurendada kohalike tootjate suutlikkust, võtta meetmeid, mis käsitlevad toidu raiskamist, integreeritud kohalikke ja piirkondlikke turge ning väikepõllumajandustootjate ja põllumajandustootjate organisatsioonide juurdepääsu rahastamisele ning asjakohaseid digilahendusi, teadusuuringuid ja innovatsiooni, mille puhul ELil on rahvusvaheliste põllumajandusuuringute konsultatiivgrupi rahvusvaheliste põllumajandusuuringute keskuses (CGIAR) juhtiv roll. Kõik algatused peaksid olema kooskõlas ELi rohelise kokkuleppe, strateegia „Talust taldrikule“ ja elurikkuse strateegiatega ning ELi direktiiviga 2019/633, mis käsitleb põllumajandustoodete ja toiduainete tarneahelas esinevaid ebaausaid kaubandustavasid. Reageerimine tugineb võimalikult suures ulatuses olemasolevale raamistikule ja võetud kohustustele, nagu ELi ja ALi tippkohtumine ning sellel kokkulepitud investeeringud toidusüsteemidesse ja suure rohelise müüri algatus. Algatustes tuleks pöörata erilist tähelepanu naistele ja tütarlastele kui muutuste elluviijatele.
11. Võttes teadmiseks Aafrika Liidu 2022. aasta toitumisaastat ning rõhutades tegureid, mis ohustavad hea tervise eesmärgi saavutamist kõigis maailma piirkondades, kutsub nõukogu kõrget esindajat, komisjoni ja liikmesriike üles jätkama koostööd Aafrika partneritega toiduga kindlustatuse ja toitumise alases süvendatud dialoogis. Euroopa tiim osaleb koos Aafrika partneritega täiendavalt ELi ja ALi tippkohtumisel kindlaks määratud juhtalgatustes, sealhulgas kestlikes põllumajanduslikes väärtusahelates ja vastupanuvõimelistes toidusüsteemides.

12. Nõukogu kutsub üles kasutama rohkem uuenduslikke lahendusi ja erasektori toetust, tuletades meelde vähim arenenud ja ebakindlate riikide ning toiduga kindlustamatusest enim mõjutatud muude riikide olulisi vajadusi teistes piirkondades, sealhulgas lõunanaabruses, muu hulgas Euroopa Kestliku Arengu Fondi+ (EFSD+) ja Euroopa arengualase finantsstruktuuri (EFAD) kaudu, mille eesmärk on muu hulgas tugevdada Euroopa arengu rahastamise asutuste osalemist.
13. **Kaubanduse hõlbustamise tegevussuuna raames** rõhutab nõukogu, kui oluline on aidata Ukrainal kiiresti toota põllumajanduslikke toiduaineid ja eksportida neid erinevate maismaateede ja ELi sadamate kaudu. Nõukogu tunnustab meetmeid, mida liikmesriigid on seni sel eesmärgil võtnud, ning kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tegema sellega seoses veelgi suuremaid jõupingutusi, eelkõige rakendades kiiresti nn solidaarsuskoridoride tegevuskava, et tuua Ukraina teravili tagasi ülemaailmsetele turgudele, võttes samal ajal arvesse juba sõja vahetute tagajärgede all kannatava Ukraina rahva vajadusi, toetades samal ajal ka Ukrainaga piirnevaid riike. Lisaks innustab nõukogu komisjoni ja liikmesriike jätkama Ukrainasse edasise tootmise jaoks oluliste sisendite, eelkõige väetiste, loomasööda, seemnete ja kütuse kiire tarnimise hõlbustamist.
14. Samuti kutsub nõukogu komisjoni, kõrget esindajat ja liikmesriike üles tegema koostööd asjaomaste rahvusvaheliste partneritega, et edendada avatud, läbipaistvat ja prognoositavat kaubanduskeskkonda, eelkõige selleks, et vältida peamiste põhitoiduainete ebapiisavat varude soetamist ja ekspordipiiranguid või muid sarnaseid toidu ja peamiste põllumajanduslike sisendite, näiteks väetistega seotud piiranguid. Need meetmed on kahjulikud, aitavad kaasa toiduainete hindade jätkuvalle volatiilsusele ning suurendavad toiduga kindlustamatust. Eelkõige toetab nõukogu kindlalt praegu WTOs läbiräägitavat ranget ekspordipiirangute erandit toiduainetele, mida Maailma Toiduprogramm ja teised asjaomased humanitaarpartnerid ostavad mittekaubanduslikel humanitaareesmärkidel, ning toidu- ja väetiste turu suuremat läbipaistvust ja poliitilist reageerimist põllumajandusturu infosüsteemi (AMIS) kaudu koostöös OECD ja FAO, erasektori osalejatega ja ÜRO ülemaailmse kriisidele reageerimise rühma üldise raamistiku alusel. Nõukogu võtab teadmiseks jõupingutused, mida on tehtud ulatuslike algatuste väljatöötamiseks, et katta imporditavate toiduainetega seotud kulude vahe netoimportivate riikide jaoks.

15. **Mitmepoolsuse tegevussuuna raames** kinnitab nõukogu taas oma pühendumust tõhusale mitmepoolsusele ning kutsub komisjoni, kõrget esindajat ja liikmesriike üles tugevdama koostööd selliste peamiste mitmepoolsete partneritega nagu asjaomased ÜRO organisatsioonid, eelkõige Roomas asuvad ametid (FAO, Maailma Toiduprogramm ja IFAD), maailma toiduga kindlustatuse komitee, G7/G20 ja WTO ning rahvusvahelised finantsasutused nii peakorteri kui ka riigi tasandil. See toetaks ülemaailmset ja hästi koordineeritud reageerimist, hõlbustaks erinevate algatuste koordineerimist ning kõigi asjaomaste osalejate, sealhulgas erasektori ja kodanikuühiskonna kaasamist.
16. Nõukogu toetab toidukriiside ennetamise üleilmse võrgustiku olulist rolli humanitaar- ja arenguvaldkonna osalejate ülemaailmse liiduna, kes on pühendunud toidukriiside algpõhjustega tegelemisele ja kestlike lahenduste edendamisele. See peaks olema kesksel kohal vajaduste koordineeritud hindamisel ning humanitaar-, arengu- ja rahukäsituse edendamisel ülemaailmsel, piirkondlikul ja riiklikul tasandil.
17. Sellega seoses toetab nõukogu Euroopa tiimi reageerimist ülemaailmsele toiduga kindlustamatusele ning kutsub komisjoni, Euroopa välisteenistust ja liikmesriike üles:
- a) andma vajalikku toetust ÜRO ülemaailmsele kriisidele reageerimise rühmale ning rakendama käesolevates järeldustes kirjeldatud tegevussuundi, sealhulgas FARMi ja toiduga kindlustatuse ülemaailmse liidu raames;
 - b) seadma prioriteediks nende rahalise toetamise, et tegeleda ülemaailmse toiduga kindlustatusega, sealhulgas vahetute humanitaarvajadustega, andes sealhulgas vajaduse korral toiduaineid importivatele riikidele rahalist ja tehnilist abi, samuti keskmise pikkusega ja pikaajalised kestlikud toidusüsteemid ja tõhustatud kohalik tootmine, et suurendada vastupanuvõimet, ning uurima kõiki olemasolevaid rahastamisallikaid, sealhulgas kiirendades Euroopa Arengufondi reservide ja programmide rakendamist ja võimalikult kiiret kasutuselevõtmist, kooskõlas Euroopa Ülemkogu 30.–31. mai 2022. aasta järeldustega;
 - c) pakkuma Euroopa tiimi lähenemisviisi ja võimaluse korral Euroopa tiimi algatuste raames riikide ja piirkondade vajadustele kohandatud reageerimisi;

- d) looma ühiselt järelvalvesüsteemi, mis põhineb olemasolevatel OECD arenguabi komitee andmetel ja suunistel, et tagada rahastamisega seotud vastutus ja läbipaistvus. Sellega seoses nõuab nõukogu korrapärase teabe esitamist Euroopa tiimi ülemaailmse toiduga kindlustamatuse alase reageerimise raames kasutusele võetud vahendite, sealhulgas konkreetsete juhtalgatuste kohta;
- e) intensiivistama mitmepoolset, piirkondlikul ja riigi tasandil ühiseid teabevahetuslaseid jõupingutusi, et tegeleda partnerriikide arusaamade ja muredega; tugevdama kiiresti Euroopa välisteenistuse jõupingutusi, et jälgida ja võidelda Venemaa teabe manipuleerimise kampaaniate vastu, millega püütakse juhtida vastutus toiduga kindlustatuse kriisi eest eemale Venemaa Ukraina-vastaselt agressioonilt. Kutsub nõukogu komisjoni ja Euroopa välisteenistust üles tegema liikmesriikidega koostööd, jagades ja koordineerides ühiseid sõnumeid;
- f) andma nõukogule korrapäraselt aru ühise reageerimise rakendamise kohta.
-